

Seznam příloh

Příloha č. 1: Z poezie Pavla Kohouta (Text)

Traktorové častušky (Verk a písně, 1952)

Traktory, traktory,
i vy, traktoristé,
údernické prapory
zasloužili byste!

To vám bylo pozdvižení,
to vám bylo smíchu, klení,
to vám bylo hovorů,
když k nám přijel o žních loni
na výpomoc místo koní
párek nových Zetorů.

Traktory, traktory,
rozbít přijely jste
zastaralé názory,
zastaralý systém!

Pan farář hned ráno kázal:
„Přišla na nás mravní zkáza,
konec boží naděje!“
Místní statkář k tomu dodal,
že nás čeká velká voda,
slintavka a kurděje.

Traktory, traktory,
- svatá pravda jistá -
d'áblový jsou výtvoř,
dílo ancikřista!

V poli chodí silné stroje,
do večera hotovo je
to, co dřívě za týden.
Stroje zanechaly dojem...
proč ty ale, srdce moje,
od té doby vzdycháš jen?

Traktory, traktory,
úspěch máte jistý.
Je to těmi motory
nebo traktoristy?

Tenhle problém rozřešily
naše dívky až v té chvíli,
kdy s úsměvem ve tváři
vezli je dva hoši milí,
vezli si je, roztomilí,
na traktorech k oltáři!

Traktory, traktory,
i vy, traktoristé,
údernické prapory
zasloužili byste!

Dneska už ty čtyři v kraji
všichni lidé nazývají
„traktorové rodiny“.
Často se jich žertem ptají,
brzo-li si nachystají
malý traktor pro syny.

S traktory, s traktory
pro vítězství jisté
za daleké obzory
jedou traktoristé

TREST emigrantův (Čas lásky a boje, 1954)

Smutno je někdy člověku I doma,
Když v podvečeru sirémteskně mží.
Jak ale ten náš smutek daleko má
K vašemu smutku,
vy tam nad Temží!

Jak jinak docela

se zacelují rány,
stržené v lásce při boji,
na březích rodných řek
a v lukách pod lipami,
na něž jen pohled
bolest vyhojí.

A naopak,
jak nikdy nevymizí
nejmenší jizva, nezavře se šrám
ve městě,
jemuž budete vždy cizí
a které bude věčně
cizí vám.

Dunivý Big Ben odměřuje čas,
neúprosně vám nad hlavami bije.
A v hlasech,
jimiž napadáte nás,
je každý večer více hysterie.

Smutno může být člověku i doma,
když na vltavské jezy teskně mží.
Jak ale ten náš smutek daleko má
k vašemu smutku,
vy tam nad Temží!

S pečetí zrady,
zklamaní a zkyslí,
čekáte, až vám srdce spráchniví...
Takový trest si nikdo nevymyslí,
k jakému jste se odsoudili vy!

Zamilovaný staršina (Tři knihy veršů, 1952)

Setkali se při muzice
- tím náš příběh začíná -
ona byla soustružnice,
om byl mladý staršina.
Stalo se to na vesnici
při družstevní veselici,

tra la la la lalala,
ves je na ples pozvala.

Mnohé předtím dívky, dámy,
snažily se velice
staršino srdce zmámit,
zaujmout v něm pozice.
Ale srdce dělostřelce,
to nesedí v hrudi mělce,
tra la la la lalala,
žádná mu ho nevzala.

Při téhle však srdce jihne -
vynikala nad všechny.
A staršina zahájil hned
útok dělostřelecký;
požádal ji za chvíličku
o procházku při měsíčku,
tra la la la lalala,
a ona to přijala.

Byla noc tak jasná, hvězdná,
jakou zná jen vesnice.
V rozhovoru rychlost řezná
zatlačila houfnice.
Staršinu už přešla pýcha,
ona mluví, on jen vzdychá,
tra la la la lalala,
tak mu učarovala.

Dnes jí píše, zítra zase,
pozítří zas nanovo,
až to připomíná časem
spíše palbu bubnovou.
Listonoši v její čtvrti
už ho nenávidí k smrti,
tra la la la lalala,
tak je láska uhnala.

Přijde-li řeč na staršinu,
hned se směje brigáda,
že to takhle vždycky, inu,
s útočníkem dopadá,
že ta mladá soustružnice,
kučeravá krasavice,
tra la la la lalala,
dělostřelce zajala.

Příloha č. 2: Z poezie Františka Halase (Text)

Staré ženy (Tvář, 1934)

smutná odpoledne nedělní
smutná starými paními
které se belhají k oknům
starou cestou vyšlapanou v koberci
starou cestou
mezi stolem a lůžkem
mezi zrcadlem a fotografiemi
mezi židlí a falešnou palmou

opřeny potom o rám okenní
dívají se dolů do ulic
odtud ta bezútěšnost
odpolední nedělních

oči starých žen
vyplakané a plaché
tesklivé a mírné
vy oči obrácené k zániku

oříšky bez jádra
misky bez obětí
předsínky mrákot
úryvky dávné hudby
studánky zasypané
oblohy zatažené
noci bez dnění
dvířka zapadlá
křtitelničky vyschlé
vody bez zrcadlení

vy oči starých žen
vám svět nic není
vám krása nic není
vám ošklivost nic není
vy oči starých žen
hodin nesledující
za míjením dnů se neotáčející
vy oči starých žen

staré paní kulhají ke smrti
a těch několik zastavení
na známé vyšlapané cestě
to je jen smítka na výšivce
to je jen skrčený roh povlaku
to je jen spadlý drobínek
nic jiného ta zastavení neznamení

ruce starých žen
žlutší jílu pod rakví
otevřené a prázdné
vy ruce sedřené a spotřebované

plachetky styxu
blíženci modlitby
žezla porouchaná
hnízda křečí
třeslice opuštěnosti
záhonky žil
orodovnice oněmělé
praporky zplihlé
pobočníci propuštění
marnotratnice zchudlé
těžítka bezesnosti

vy ruce starých žen
šustící listy
obrácené nedočkavostí svítání
obrácené utrpením
obrácené modlitbou
vy ruce starých žen
tak zapomínající
na šíje mužů
na vlasy dětí

vy ruce starých žen
silné jen tak
aby udržely kapesník k setření slzy
aby udržely obrázek v rakvi
aby udržely kříž až zatlačeny budou oči
vy ruce starých žen

staré paní v koutku svém
shrbené a světem zapomenuté
staré paní jimž děti odešly a zemřely
staré paní nečekající na vrznutí dveří
plačící jen ze slabosti očí

vlasý starých žen
v copáncích stydlivých
šedě vonící
vy vlasý starých žen

dýme řídký hlav dohořívajících
přílbice proražené
popeli po slavnostech
třepení korouhví
stříbro netavitelné
rubáši přetažený
věno smrti
smutky hřebenů
krajkoví zteřelé
bílý stude smrtelnosti

vy vlasý starých žen
nepraskající již při pohlazení
nikdo v nich hlavu neskryje
nikdo v jejich tání nesmočí své rty
nikomu nejsou rouchem obnaženosti
nikomu nejsou svodem žádosti
vy vlasý starých žen
vítr je nerozcuchá
láska je nerozplete
jen hubený smyčec byl by z nich
pro melodii pohřební
vy vlasý starých žen

staré paní plné tmy a odcházení
ruce spadlé v klín dvě mrtvých věcí zkřížených
v klíně v paláci života bývalém
ó domove života domove rozpadlým
krov kolem je zřícen jen siroba tam hnízdí
mé staré ženy klímající pod světem

klíny starých žen
jímků dětských nářků a slzí
dusítka mužských vzlyků
vy klíny starých žen

kolébky prázdné
pelíšky vychladlé
hrobky chvíl milostných
okouzlení okouzlená
schrány žalných kostí
skryšky zapomenutých pohybů
stany vyvrácené
spáleniště vyvátá
útulky růžence
opuštěné zálohy budoucích

vy klíny starých žen
ničí hlava je nezalehčí
strasti kupmo navršeny tu leží
slast v nic léty proměněná
jen dlaň zániků sem símě sije
vy klíny starých žen
břímě lásky neudržely by již
umírající by vposled nevydechl tu
a kojeneček by se rozplakal
neb kostlivec tam studí
vy klíny starých žen
zdvojené štěstí nohou skoro nesvazující
a slavná líheň života vychladla
vy klíny starých žen

mrtvá odpoledne nedělní
smutná tvářemi starých žen
v nichž se již neobráží
jenom skomírání jenom nemoc
není vzpomínky není zasnění

není toužení ani naděje
jenom stáří jenom červ ještě spící

vy tváře starých žen
s clonou minula tak těžce visící
jen kůži odhrňte a je to smrt
vy tváře starých žen

osiky bezlisté
monstrance nepozdvihované
mozaiky strastí
delty slzí
masky pošinuté
pohřebiště úsměvů
heraldiko bez vysvětlení
scvrklá jablka poznání
plástve vybrané
zápisy pomíjejícínosti

vy tváře starých žen
stín dotyků dávných ztemnil je
stín polibků ztracených
zvětralá solí slz je končina odevzdání
vy tváře starých žen

ty oči starých žen
ty ruce starých žen
ty vlasy starých žen
ty klíny starých žen
ty tváře starých žen

ó smutná odpoledne nedělní
na kříži starých žen

Barikáda (V řadě, 1945)

A bylo ticho
pod zkurveným křížem
Do kostí zalézalo
neslyšitelné hryzení zlobného času
Konečně
Z němoty vyšlá vyjevená slova
pobíhala hrozebně a vztekle

A tu začala růst
z magnetických polí nenávisti
z podzemí krví prosáklého
rostla partyzánská

Rostla
Věci vybíhaly s chtivostí sloužit
Noc hledala zbraně
zaleželé zrezavělé
dávno žadonící
stále odbývané
trpce konejšené
štěkavé zbraně
ze skrýší a hlíny vyrazily

Čenich děl věřil krev
a mordy esesmanů gestapáků
dávily hrůzu
potvorstva rostla
Křik amoretů řvaní karyatid
draných kulometry koval město

A zatím
někde na hranicích rudoarmejec
hlásil komandýrům
Volají o pomoc
Rodila mstu a rostla
Barikáda
Krev stříkala po zdech
z krytů svist nenávisti
brousil nůž o skla
Svist střel přehlušoval
...

A náhle
Už jsou tadý Už jsou tadý
Křik hrdla rozdírá a posel zaklíná se
Východe hvězd pěticipých
bláznivě uvítaný
Vy krasavice
I mrtví běží těla odhodivše
po boku tanků

Strašná nálož vzdechů zatajených
nářků zapíraných vybuchuje z žen
Strhněte barikády
Jen dědička května
Barikáda Praha
strmět bude do bezčasí
a za ní její mrtví
mrtví z koncentráků káznic
rozestaví hlídky
k střežení budoucnosti
Ty východe hvězd pěticipých

A co básník? (A co? 1957 – vydáno po Halasově smrti)

Ani k donošení
ani k uhlídání
to není

Hledaje příkaz sluchu nehlédám
a dech nabíraje
dech jen nabírám

Zaviním jak tak neštěstí
a jak tak radost zaviním
tím co si myslím
tím v co teď doufám
tím s čím si zahravám
až to tam jednou dolehne

Jen co to tam dolehne

Nějaká žena ruce zalomí
zapláče děvčátko uraženě
nějaký chlapec co neví obejmě
muž prchle zakleje

Co zvedám zaviní čísi pád
co opouštím bude mu vzlétnutím

Já nejsem už
pro zrádné Ozvěny
Já pro Hlas jsem
pro uši neucpané

pro zrcadla oblýskaných loktů
ne pro fraky

Zatímco tamtěm poskakují ohryzky
myslet musím na jablko
na velikost obav spíš
než na malost jistot

Byl čas příšitých hvězd
Mařenek zmařených
rozkopaných dětí

Z loňského pláče smích
bez konce huby jsou

Podšívky
už o tom skoro nevědí
smlčují hlavní
meďují vedlejší
ládují se a počítají
dělají jako by se nebáli
jako by nebyla smrt

Jen se na ně podívejte

Slušno prý si zpívat
Atom
co na tom
Bikini dají do šlágrů
neutopitelné husy to zakejkají
do cinkotu metálů

Kručí to ve mně děsem
a nic není po ruce

Nechi být masem vzduchu okolo
jak se to líbí jim
nechci být kulem vyhlášek
veřejným míněním
nechci být náповědou co polyká jen prach
těch jejich komedií
hraných na márách

Pták hlas Pták svoboda Pták prostor

Závidím

Proti přitažlivosti zemské
do výšky volím pád
daleko odkud spadnout nemajících
a levou chci jen psát
tygra i s beránkem

Ale i verše závidím
vědoucí nejsoucí
stojí to za to pro ně se žrát
závistí zrovna tou
náručí vody

Chci být i kýmsi čten
a pochválen
na světlou památku
až svedu
sám sebe psát
vytržen z Poezie

nešťastně s'asten